ДОДАТОК до „БУКОВИНИ“.

РУСКА РАДА

НАРОДНА ҐАЗЕТА

Виходить що тижня в пятницю	Адрес Редакциї: „РУСКА РАДА“ в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.	Коштує річно 4 корони.

Ч. 52. Чернівці, дня 26. грудня 1903 (8. січня 1904.) Рік VI.

З кінцем року.

З нинїшним числом кінчимо ми шестий рочник „Рускої Ради.“ Кождий, хто читав нашу ґазету через сих шість лїт уважно, мусить єї виставити сьвідоцтво дуже добре, бо пізнав, що „Руска Рада“ тримала лише з мужиками і заступала лише мужицкі справи. Коли ми перед шістьма роками почали видавати ґазету для мужиків, то мали ми на оцї лише біду і нужду нашого руского народу і ми хотїли его просьвітити і привести его до лїпшої долї і будучности.

Відома річ, що положене руского мужика на Буковинї в дуже невідраднім станї. Приятелїв має наш мужик дуже мало, бо кождий би хотїв з мужика жити і мати з нею хосен. Ми почали втворяти через „Руску Раду“ мужикам очи, хто їм приятель а хто воріг і можемо сказати із чистим сумлїнем, що наше насїнє не впало на тверду землю і було подоптане, але впало на добру землю і принесло вже плоди. Нарід руский не лише читає в „Рускій Радї“ добрі поради для себе, але й сам висказує в нїй свої кривди і свої жалї.

Тому, що ми так сьміливо і отверто заступаємо справи наших руских мужиків, кинули ся на нас всї ті, що до тепер жили з темноти мужика, як скажені пси. І не лише кинули ся они на нас, але й говорять ще людям, що ми бунтуємо нарід і що ми для мужика нїчого доброго не зробили а й не зробим.

Є вправдї й такі мужики, що вірять тим панам і підпанкам, але більша часть нашого мужицтва прозріла вже й піде за нами і в огонь. Знаємо й ми, чому то так против нас декотрі пани і підпанки виступають. Їм жаль за тими часами, коли то мужик мусїв слухати їх приказу і мусїв ся корити перед кождим панком, бо не знав свого права. Заступників своїх наш руский нарід тодї не мав і тому й не було кому висказувати кривди наші перед сьвітом.

Тепер змінили ся часи. Наш руский мужик знає вже із „Рускої Ради“, які він має права і що може після права жадати. А що найбільше і найдорожше право у нас в Австриї є вибори, то старають ся ті наші опікуни відтягати наших мужиків від виборів, щоби тим лекше перепхати при виборах своїх людий чи то на радних в громадї і мати в громадї верх, чи й на виборців до сойму краєвого або ради державної, щоби переперти вибір такого посла, котрий би не стояв за мужикам але за панами.

Таке було і в сегорічнім соймі. Наших кількох щирих послів, що заступали сьміливо й отверто справи руского народу, не могли зробити для него того, чого єму потрібно, щоби лїпше жити і мати рівні права із другими станами. А дїяло се тому, бо більшість послів не заступають справи мужицкі але свої паньскі.

Се є наукою для наших мужиків, щоби при виборах в новім роцї вибирали лише таких заступників, котрі з тїлом

і душею придані рускому народови і лише єму хотять помочи.

Маємо надію, що з слїдуючим роком при нових виборах виберуть собі наші мужики таких послів, котрі перепровадять то, що сего року через більшість паньских послів не могли перепровадити, от як виборчої реформи, скасованя обшарів двірских і скасованя рогаток.

Ми тепер звертаємо ся до вас, милі братя мужики і просимо вас, щоби ви ширили „Руску Раду“ межи собою від хати до хати і від села до села, бо се одинока руска ґазета для наших мужиків. Вона не є дорога і кождий може на рік заплатити за ню 4 коронї. Чим більше будуть наші мужики читати нашу ґазету, тим більше будуть они розуміти свої права а й тим домагати ся того, чого ся їм належить.

Закладайте крамниції!

Ми вже писали про заложенє крамниць і доводили нашим людям, що крамниця приносить дуже великий хосен. В однім селї мають нераз 2 або й 3 не наших людий крамниції і з неї дуже добре жиють, а наші люди видають свій гріш у чужу кишеню і не роздумають, що ті гроші могли би ся в їх кишенях лишити. По наших руских селах є дуже мало руских крамниць і тому хочемо ще раз про заложенє крамниць поговорити. Читайте се уважно і закладайте свої рускі крамниції.

Крамницю може заложити собі оден чоловік, або може заложити кількох людей разом яко спілка, або громада або яке товариство, от на примір читальня „Рускої Бесїди,“ котра має право і обовязок старати ся о заложенє власної крамниції, де члени громади могли би побирати добрі і дешеві товари.

На підставі закону промислового має право займати ся промислом купецким кождий чоловік або жінка, що самі орудують своїм майном.

Не можуть отже провадити купецтва: малолїтні, (що не скінчили 24 року житя) без призволу суду, як також особи, котрі узнав суд за марнотравних, божевільних або дурноватих.

Як хоче заложити крамницю спілка або товариство, то належить установити відповідного заступника до веденя дїла і про се завідомити власть промислову, а так само поступає ся, як ведесь торговлю на рахунок особи, що сама не має права орудувати своїм маєтком або як би торговлю мав провадити арендар (державець) за товариство або за особу невласновільну.

По наших селах і місточках є найдогіднїйше закладати торговлю мішаних товарів, до котрої належуть менше більше ось такі товари, як: сіль, цукор, кава, чай, перець, зелїзо, солонина, олива, мило, папір, чорнило, збіже, мука, овочі, шкіра, вироби всїлякі з дерева, шкіри, зелїза, полотна або вовни, хустки, іґли, нитки і таке инше.

До заложеня торговлї мішаних товарів не треба жадного призволеня власти, але треба лиш завідомити Староство яко власть промислову, що отвирає ся торговлю і таке завідомленє належить подати перед отворенєм крамниції. Зголошенє торговлї до Староства має двояку цїль: по перше Староство яко власть промислова може заборонити вести торговлю таким людям, що були карані за тяжкі проступки і могли би допускати ся надужить всїлякого роду, а по друге Староство заряджує вимір податку заробкового, а відтак і доходового від заложеної торговлї.

Таке завідомленє про намірене отворенє торговлї мішаних товарів чи там крамниції мішаних товарів ось так пише ся:

До

Сьвітлого ц. к. Староства

в . . . . .

Н. Н.

господар в . . . .

зголошує торговлю мішаних товарів і упрашає о виданє карти промислової.

1. Прилога

(в серединї)

стемпель на 3 коронї *)

Світле Староство!

Підписаний Н. Н. господар ґрунтовий в . . . . . після сьвідоцтва хре-
·/. щеня під ·/. маючий лїт . . австрийский горожанин наміряє отворити з днем . . . торговлю мішаних товарів в домі під ч. сп . . . в громадї . . . . . а зголошуючи се упрашає:

Зволить Світле Староство приняти того зголошенє до своеї відомости і зарядити виданє підписаному карти промислової.

(Підпис)
Н. Н.

Читальнї „Рускої Бесїди" так будуть писати зголошенє:

До

Світлого ц. к. Староства

в . . . . .

Видїл читальнї „Рускої Бесїди" в . . . .

зголошує торговлю мішаних товарів і упрашає о виданє карти промислової.

1. Прилога

(в серединї)

стемпель як висше.

Світле Староство!

Видїл читальнї „Рускої Бесїди" в . . . наміряє отворити з днем . . . . торговлю мішаних товарів в домі під ч. сп. . . в громадї . . . . . . а представляючи на свого заступника до веденя сеї торговлї: Н. Н. господаря замешкалого в тїй-же громадї, після
·/. сьвідоцтва хрещеня під ·/. маючого лїт . . австрийского горожанина — зголошує се і упрашає:

Зволить Світле Староство приняти того зголошенє до своеї відомости і зарядити виданє карти промислової.

За видїл читальнї „Рускої Бесїди" в . . .

(підписи)

голова. секретар.

Заступник читальнї „Рускої Бесїди" до веденя торговлї.

То все, що ми доси сказали, відносить ся до так званого вільного промислу — при котрім вистарчає само завідомленє до Староства, а по завідомленю можна зачинати торговлю і не треба чекати на призволенє власти. Є однакож і такі роди промислу купецкого, до котрих треба мати наперед призволенє власти і аж по одержаню призволеня можна торгувати дотичними товарами.

Як в крамници має продавати ся нафта, то треба подати ще таке зголошенє:

Стемпель як висше

Сьвітле Староство!

Видїл читальнї „Рускої Бесїди" в . . . . зголошує сим, що з днем . . . . . наміряє в своїй крамници під ч. . . . сп. в . . . . розпочати дрібну продаж нафти в той спосіб, що бочки з нафтою будуть складані в мурованій пивници в тім самім домі з дверми окованими зелїзною бляхою.

Зволить про те Сьвітле Староство зарядити провіренє тої пивницї через місцеву старшину громадску і призволити на дрібну продаж нафти**) в крамницї читальнї „Рускої Бесїди" в . . . .

За видїл читальнї „Рускої Бесїди" в . . .

(підписи)

Цукор належить до вільної торговлї, то значить, що крамниця мішаних товарів може тримати і продавати також цукор

*) В громадах більших, котрі числять пять тисячів до десяти тисячів мешканцїв, прилїплює ся стемпель на 4 коронї а в громадах, що числять десять тисячів до пятьдесяти тисячів мешканцїв: стемпель на 6 корон. Стемплїв на поданю не треба переписувати.

**) Нафта належить властиво до вільного промислу, але з огляду на небезпечність огню — треба мати призволенє на продаж нафти.

без окремого призволеня Староства, але хто хоче торгувати цукром, той має 14 днів наперед завідомити про се найблизшу Повітову Дирекцию Скарбу поданєм без стемпля, подаючи в тім завідомленю: де є крамниця уміщена і кілько меньше більше цукру буде удержувати на складї. Постанова тота має на цїли: провірюванє, чи фабрикант цукру оплатив податок від цукру і тому сторожники скарбові мають право зайти до крамницї та оглянути голови цукру: чи на них є значки фабриканта та чи є значки урядові, а крамар, що спроваджує цукор, має обовязок сам донести в речинци 48. годин, як лиш достереже, що на цукрі нема тих значків.

При торговлї мішаних товарів добре є удержувати трафіку, то є дрібну продаж тютюну, циґар, і табаки або при тім ще і значків стемплевих.

Призволенє на трафіку удїляє Повітова Дирекция Скарбу після свого розізнаня, чи в громадї треба нової трафіки. Тото поданє так пише ся до Повітової Дирекциї Скарбу:

(в серединї)

стемпель на 1 корону.

Світла Повітова Дирекция Скарбу.

Читальня „Рускої Бесїди" удержує в громадї: . . . . . під ч. сп. . . . . . при головній улици села (місточка) свою торговлю мішаних товарів.

В громадї: . . . . . є до сего часу лише одна трафіка в корчмі, котра однакож лежить на кінци села так, що мешканцям громади дуже недогідно побирити тютюн, циґара і табаку в тій корчмі.

Читальня „Рускої Бесїди" приєднала до своєї крамницї мішаних товарів майже всїх християньских мешканцїв громади, котрі купують всякі товари в нашій торговли та дуже догідно можуть там-же купувати також тютюн, циґара і табаку — не потребуючи заходити анї посилати до корчми своїх дїтей.

Громада . . . . . числить . . . мешканцїв, для котрих одна трафіка в корчмі не вистарчує, бо в часї ярмарків або сьвят жидівских не можна навіть дістати в корчмі тих предметів, які кождий трафікант повинен удержувати, так що заходить конечна потреба трафіки християньскої в цїли заспокоюваня потреб християньскої людности.

З тих причин упрашає сим Видїл Читальнї „Рускої Бесїди" в . . . . . Зволить Світла Дирекция Скарбу призволити на утворенє другої трафіки в Громадї . . . . і виставити уповажненє до веденя дрібної продажи: тютюну, циґар і табаки в торговли мішаних товарів під ч. сп. . . . . . в . . . . . на імя члена Читальнї „Рускої Бесїди" в . . . . . . Н. Н. чесного ґосподаря, котрого заступати буде при продажи чесний член Читальнї „Рускої Бесїди" в . . . . . Н. Н., котрі строго будуть придержувати ся обовязуючих приписів.

За видїл Читальнї „Рускої Бесїди" в . . . .

(підписи)

голова: секретар:

Н. Н. і Н. Н. заступники торговлї мішаних товарів при Читальнї „Рускої Бесїди" в . . . . . . приступають в цїлости до сеї просьби.

(підписи)

Стемпель на 1 корону до уповажненя на дрібну продаж: тютюну, циґар і табаки долучає ся рівночасно.

Що чувати в сьвітї.

Перед кількома роками скликав теперішний московский цар Николай мирову конференцию і запросив на ню заступників всїх держав. На тій мировій конференциї мали заступники держав висказувати свої гадки, в який спосіб можна би допровадити до того, щоби держави межи собою не провадили війни і аби зменьшити войско, бо на его утриманє йде найбільше державних видатків. Всї дивували ся тодї, що цар, в котрого краю здушують всї вільні рухи і за найменьшу провину карають арештами та засилають на Сибір, желає мира в цїлім сьвітї.

Були але й люди з острим поглядом, котрі казали, що цар желає лише тому мира, щоби за той час тим більше скріпити свої военні сили а потім забирати мало по малу край за краєм в Азиї. Ті люди не помили ся, бо тепер вправдї збільшила Росия свої военні сили і може прилучувати чужі краї до своеї держави.

Росия має свої краї не лише в Европі але і в Азиї. В Европі не може Росия розширяти ся, бо другі европейскі держави не позволили би до того, отже розширяє ся Росия все на всхід. На всходї граничить до Росиї також дуже велика держава Хіни або Китай. В Хінах нема порядку і коли там прийшло до розрухів в роцї 1898 то скористала Росия із того і взяла для себе від Хін без борби і без кровопролитя край Манджурию. Манджурия є півтора разів більша від Австро-Угорщини і має сїм і пів мілїонів мешканцїв. Росия кладе через середину Манджуриї желїзницю до міста Порт-Артуру, що лежить аж на краю Азиї над морем і стереже шляху своїми войсками. Хіни не хотять відступити вправдї Манджурию, але Росия не хоче еї віддати, бо вовкови з горла тяжко вирвати барана.

Тепер хоче Росия покласти свою ногу і на півостріб Корею. Корея є три рази менша від Австро-Угорщини і має 10 мілїонів мешканцїв. Корея лежить напротив Японії і роздїлена від неї лише морем.

Японцї вже більше вчені і практичні люди як Хінцї. Они приймили від Европейцїв устрій війска, позакладали на взір европейский школи, завели численні фабрики, желїзницї і телеґрафи. Так стали они сильними соперниками Росиї на всходї. З Хінцями дала собі Росия раду, бо Хінцї не хотять нїчого вчити ся від Европейцїв і тримають ся ще своїх прадїдних звичаїв, але Японія не хоче припустити Росию близько до себе.

Японцї не хотять, щоби Росия посилала свої війска до Кореї. Перед кількома недїлями прийшло до спору межи Росиєю і Японїєю і тепер грозить там війна.

Японцї не боять ся війни і богато хотїли би поміритн ся з Росиєю, але японьске правительство не знає, що робити. Правительство розвязало навіть раду державну, бо та перла до війни із Росиєю. Японїя розпочала би кождого часу війну, коби лише мала гроші і союзників. Недавно тому просила Японїя помочи на випадок війни в Сполучених держав в Америцї, але ті відказали їм помочи і не допустили навіть до того, щоби Японїя позичила гроші в Америцї. Цїла надїя Японії спочиває тепер на Анґлії, з котрою то она року 1902 заключила договір, що на случай війни має одна держава другу підпомогати. Анґлїя знов змучена ще від війни з Бурами в Африцї і не виплатила ще ті довги, що коштувала еї та війна, то-ж старає ся відговорити Японїю від війни із Росию.

І мировий цар ще не знає, що робити. Ґраф Лямбсдорф, мінїстер заграничних справ, гадає, що Японїя позволить Росиї засилати туди свої війска а богато з цїсарскої дружини є за війною. У війнї на морю перемогла би Росия Японїю, але на сущі не має Росия багато вояків а доки їх стягне ся із середини Росиї, то Японїя може вже побідити.

З Японії доносять в найновійшім часї, що там роблять ся з великим поспіхом приготовленя до війни і ґенерал Ямаґата, котрий по всїй імовірности буде найвисшим командантом японьскої армії против Росиї, поробив вже всїлякі приготовленя, щоби на случай виповідженя війни, можна зараз вислати 500.000 готового і добре вправленого войска. Командантом маринарки стане адмірал Іто. Японьска маринарка военна числить загалом 161 кораблїв. З початком сего року служило в маринарцї 1400 офіцирів, 1350 ґвардейских моряків, 3935 підофіцирів і 17.880 моряків, разом 24.565 мужа. Японьскі моряки є знамениті, бо они вже з природи є моряками. Японьска маринарка може з японьского порту Сасебо станути до 24 годинї в Кореї а до 48 годин доплисти до Порт Артура і тим способом заскочити Росию дуже борзо. Росия знає дуже добре о тім, який є военний стан Японії а в Токіо знають також, що Росия на евентуальнім поли війни має всего 75.000 мужа і може ту армію доповнити що найбільше до 200.000.

Коли Анґлїя і Франция не вмішають ся в ту справу в послїднім часї і не полагодять Росию і Японїю між собою, то

прийде до великої війни, котра вправдї не відбуде ся в Европі але далеко на всходї Азиї, але могла би мати великі наслїдки й для Европи, бо Анґлїя мусїла би ся в ту війну вмішати, а потім може й другі европейскі держави.

Баран чи кабан?

У вечер були вже прилагоджені ліжка в хатї в огородї для хорого дїдича і для лїкаря. Дїдича перенесено на ніч до хати в огородї а лїкар проходжував ся по огородї і дивив ся, у котрім місци би єму було найлекше перелїзти паркан від огорода, коли єму того буде треба. До хорого дїдича не входив лїкар і не оглядав єго, бо казав панї, що дїдич так і так не має довіря до лїкарів і він мусить єго тому довший час з далеку пильнувати і таким способом довідати ся о єго слабости. Паня не мала проти слів лїкаря нїчо, бо де-ж противити ся такому славному лїкареви, котрий приїхав аж із далекого міста, щоби вилїчити хорого дїдича.

Коло десятої години в ночи сїв лїкар до вечері в дворі а панови приказав занести на вечерю горнятко молока із кавалком хлїба. По вечери пішов лїкар до хати в огородї на спочинок. Дїдич ще не спав і тому почав лїкар єго оглядати. Лїкар обмацував голову, руки і ноги дїдичеви а в кінци сказав: „Ваша слабість походить із того, що ви в дуже мягонькім ліжку спите. Ви мусите спати в ліжку без подушок і тодї будете певно здорові. Позвольте менї, щоби я забрав подушки із вашого ліжка на моє ліжко“.

Дїдич встав із свого ліжка, а лїкар забрав всї подушки й сїнник і поклав на своє ліжко. Дїдича дивувала дуже робота лїкаря, але він єму нїчого не казав, лише приглядав ся тїй роботї і думав собі, що з того буде. Коли не було вже на ліжку нїчого лише голі дошки, сказав лїкар до дїдича: „Лягайте пане тепер на самі дошки спати а до завтра будете певно здорові!“

Дїдич не хотїв лягати на дошки, бо казав, що він не може лежати від болю на подушках а не то на голих дошках. Коли не помогли пічого просьби, витяг лїкар із кишенї хустку, заткав нею дїдичеви рот, щоби він не кричав а потім звязав мотузом єму руки і поклав єго на голі дошки. Дїдич не міг тепер нї крикнути нї рушити ся а лїкар почав єго бити, де лише міг і все питає ся: „А що пане, баран чи кабан? Ви казали, що то баран, а я кажу, що то кабан. Тепер роздумуйте до завтра над тим, чи не є то гріх кепкувати собі із мужика й до єго правди ще й бити єго. Я ще раз маю з вами надибати ся. Бувайте здорові!“

Сказавши се вибіг лїкар скоро із хати і дивив ся навкруг себе. Коли нікого не видїв і в дворі сьвітла не було, засвистав він на свого фірмана і перескочив паркан. Фірман чекав недалеко і учув свист, приїхав скоро бричкою на то місце, відки здавало ся єму чути свистанє, а лїкар сїв на бричку і поїхав до міста, куди над ранком приїхали.

В місті заплатив він фірманови приналежну єму плату а до того дав єму ще й десятку, як обіцяв був і пішов собі в першу лїпшу улицю. Нїхто не дивив ся за ним і нїхто не знав, що він за оден.

Рано встає паня і посилає льокая до хати в огородї, щоби просив лїкаря на снїданє. Льокай приходить до хати, а там лежить пан з завязаними руками і заткaним ротом на дошках ліжка і не ворухнеть ся. Перестрашений льокай витяг скорше панови хустку із рота і розрізав мотуз, а потім побіг до двора і сказав панї, що видїв. Паня прибігла настрашена і почала випитувати ся, що то таке стало ся. Дїдич не говорив нїчого, бо був дуже ослабленим і тому всї ґадали, що то напали злодїї в ночи на хату в огородї і хотїли рабувати. Тому що пан не міг утїкати, звязали єго злодїї і заткали рот а лїкареви вдало ся втечи. Що лїкар самий з дїдичем то зробив, не впало нїкому і на думку, а дїдич не міг і не хотїв говорити, бо встид би єму було, якби всї знали правду.

Дїдичка дала приказ перенести хорого пана назад до двора і аж там оповів він єї самій цїлу історию із лїкарем. „Від тепер“ казав він, „не хочу ся з пїяким чужинцем сходити, і не буду навіть нї-

куди їхати, як виздоровію, бо він казав, що ще раз має зі мною здибати ся і мене так побити“.

Мало по малу приходив дідич до здоровя, бо тепер не хорував він вже душевно але тїлесно. Він пізнав, що заробив таку кару, яку єму призначив той чоловік, котрого він за дурно казав бити і вже не думав більше над способами, якими би то пізнати того чоловіка. Він розмишляв тепер лише над тим, як би то вже не впасти ся ще раз в руки того чоловіка.

Поволи приходив пан до здоровя і за кілька місяців міг вже опустити ліжко і проходжувати ся по подвірю і по огородї. Свого слова він дотримував і не виїхував нікуди, бо бояв ся знов буків.

Одного дня приходить до него лист, в котрім просить его сестра, що далеко від него мала свое село, на весїлє своєї доньки. Она знае, пише она єму, що він слабий, але на весїлє єї однїсїнької доньки мусить він приїхати, бо она би ся гнївала на него цїлий свій вік.

Що-ж було тут робити? Одну сестру мати і до тої не їхати на весїлє і гнївати ся цїлий вік через то, якось не йшло. Хотячи не хотячи мусїв він їхати до своєї сестри. Щоби бути безпечним, приказав він слугам узброїти ся і так випровадити его аж до сестри. Дорога до сестри провадила через лїс, що був недалеко того чоловіка, що мав ще раз бити дідича.

Чоловік довідав ся, що дідич має їхати через лїс до своєї сестри, то-ж зробив собі зараз і плян. Він пішов до молодого чоловіка в своїм селї, що служив при кінноті і вмів добре їхати на конях і сказав єму: „Завтра має їхати через наш лїс оден пан із кількома слугами. Бери мого найлїпшого коня із стайнї, сїдай на него і заховай ся з ним в лїсї. Коли пан тебе мине і буде вже далеко від тебе, тодї вийди на дорогу і кричи із усеї сили: „А що пане, баран чи кабан?“ Потім втїкай так скоро, як лиш зможеш. Втїчеш, то дарую тобі коня“.

На другий день їде пан через лїс бричкою із узброєними слугами на конях мов на війну. Нараз чуе він далеко за собою слова: „А що пане, баран чи кабан?“

„Ловіть сего“, каже дідич слугам „що тепер кричав“. „Я тут самий остану ся, а ви гонїть за ним і не жалуйте коний!“ Навіть і фірмана післав разом із ними, щоби той їм також щось поміг.

Тим часом вийшов із лїса наш чоловік, вибив пана добре вже по третїм разї і каже: „Тепер можете собі вже їхати, куда хочете і коли хочете. Я вам вже то віддав, що я був винен. Тепер будете собі сю научку памятати і не будете ся збиткувати над мужиками. Бувайте здорові і щаслива вам дорога!“

Сказавши то забрав ся чоловік в лїс а пана лишив побитого на бричцї. Аж за якийсь час вернули ся слуги але з порожними руками. Они не жалували коний і гонили за чоловіком дуже скоро, але він був далеко від них вперед і его кінь мав добрий крок. Коли він при скрутї дороги щез із їх очий, вернули ся они назад до пана.

Панови вже не було в голові весїлє і тому приказав він заобернути бричку і їхати домів. Приїхавши до дому, написав сестрі, з якої причини не міг приїхати на весїлє.

До своєї смерти не чинив дідич мужикам кривди, бо все собі нагадував за барана і за кабана. *Ю. М.*

Всячина.

Всїм нашим читателям желаємо опровадити сьвята в щастю й здоровю і дочекати других лїпших.

Викинув із зелїзницї. Перед двома недїлями їхав 16-лїтний ґімназияльний ученик, син дідича в Чехах, в зелїзници до свого тата і почав підчас їзди сварку із якимсь мужиком, що їхав враз із ним у ваґонї. Підчас сварки злапав розгорячений мужик ученика і викинув его через втворене вікно на двір. Нїхто з подорожуючих не міг мужика стримати від того вчинку. Пізнїйше найдено хлопця страшно покалїченого. Мужика арештовано.

Смерть від заржавілого пера. Оден фельдфебель від гонведів в Дебречинї

на Угорщинї хотїв закласти нове перо в ручку від пера. Коли він витягав старе, заржавіле перо із ручки, то вколов ся ним нехотячи у великий палець лївої руки. Він собі з того уколеня з початку нїчо не робив, бо не чув жадного болю. Вечером почув він великий біль в лївій руцї а в ночи напухла рука дуже. Фельдфебель прикликав лїкаря, але лїкар не міг єму вже помочи. Рано вмер фельдфебель під страшними муками на затроєнє крови.

Як довго жиють зьвірята. Довгий час занимали ся вчені люди питанєм, як довго можуть зьвірята жити і прийшли до слїдуючого дослїду: Конї і осли можуть жити найбільше 35 років, рогова худоба 30 років, пси 25 до 30 років а вівцї, кози свинї і коти до 15 років. Коли гуска жиє лише 30 років, воробець 25 років а ворона навіть і 100 років, то доживають кури, качки і трюхани (индики) лише старости від 12 років. Найдовше жиє слонь і папуга, бо аж верх 100 років. Як довго жиють дикі зьвірята, неможливо довідати ся, бо нїхто не може дикі зьвірята освоїти а як їх тримають замкненних, то они меньше жиють як на волї.

Людский піт є дуже їдовитий. Оден французский лїкар робив досьвіди із людским потом і вщеплював єго всїляким зьвірятам. Коли він щепив пса людским потом, то по короткім часї ставав пес дуже лїнивим, з очий почали єму капати сльози і цїле тїло трясло ся. При тім ставало єго тїло чим раз зимнїйшим, відтак не міг він дихати, а в кінци здихав пес. Коли би не виходив піт із людского тїла через 24 годинї, то чоловік би мусїв умирати, бо кров би ся єму затроїла. Тому то повинен кождий чоловік тримати своє тїло чисто, щоби не затикали ся малесенькі дїрочки (пори) в шкірі і щоби піт міг легко виходити.

Кілько жидів жиють на сьвітї. На цїлім сьвітї жиють 10 до 11 мілїонів жидів, з чого припадають на Европу трохи меньше як 8 мілїонів. На передї всїх держав стоїть Росия, бо в нїй жиють $5^1/_2$ мілїона жидів; відтак приходить Австро-Угорщина із 1 мілїон 860 тисяч жидів, Нїмеччина із 568 тисяч, Румунїя із 300 тисяч, Анґлїя із 200 тисяч, Туреччина із 120 тисяч, Францияя із 77 тисяч, Італїя із 50 тисяч, Болгария із 31 тисячу, Швайцария із 12 тисяч 500, Греция із 5 тисяч 800, Сербія із 4 тисячі 700, Данїя із 4 тисяч, Швеция із 3 тисячі 400, Бельґія із 3 тисячі, Іспанїя із 2 тисячі 500, а Портуґалїя із 300 жидів. Решта 3 мілїони жидів жиють по всїх иньших частях сьвіта.

Кілько гроший ідуть на войско підчас миру. В роцї 1903 мала Австро-Угорщина спільних видатків на войско аж 348 і пів мілїона корон. З того платила Австрия майже дві третинї а Угорщина одну третину. До того дала Австрия сама на краєву оборону (ляндвери) 62 мілїони корон. Процента від гроший, котрі позичені на ту цїль, не враховані в ту суму. Так коштує державі річно: інфантерист 441 корону, артилерист (канонїр) 696 кор., кавалерист 816 корон а жовнїр від трину 1000 корон. Висших офіцирів було 12 фельдцайґмайстрів, 72 фельдмаршалляйтнантів і 110 ґенералмайорів. До того мусять ся виплачувати із наших податків і то не малу пенсию 237 пенсіонованим ґенералом. Дальше було 349 оберштів, 361 оберштляйтнантів і 697 майорів. Всїх штабових офіцирів в службі було отже 1437 а пенсіонованих було аж 2644. Коли приглянемо ся сим цифрам, то увидимо, куди нашї податки ідуть і чому зістає ся так мало гроший на школи, зелїзницї і иньшї добродійні заклади.

Торговиця.

В понедїлок, дня 4. сїчня с. р. платило ся в Чернівцях за 50 кільоґрамів:

пшеницї	від 8·10	до 8·20
жита	„ 6·20	„ 6·35
ячменю	„ 5·40	„ 6·10
вівса	„ 4·65	„ 4·85
конючини	„ 56·—	„ 58·—
кукурудзи	„ 4·70	„ 4.80
фасолї	„ 10·25	„ 11·—

Видане Товариство „РУСКА РАДА“. За редакцию відповідає ІВАН ЗАХАРКО
З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Ів. Захарка.

